

בש"פ 419/18 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 419/18

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: פלוני

בקשה להארכת מעצר שלוש עשרה מעבר לתשעה
חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות
אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: ה' בשבט התשע"ח (21.1.2018)

בשם המבקשת: עו"ד נגה בן סידי
בשם המשיב: עו"ד זהר משה; עו"ד מיכל שוורץ

החלטה

1. בקשה מספר שלוש עשרה להארכת מעצרו של המשיב לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 וסעיף 10ג לחוק הנוער (שפיטה, עונשין ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ב-45 ימים החל מיום 29.1.2018 או עד למתן פסק הדין בתפ"ח 43725-03-16 בבית המשפט המחוזי לנוער בתל אביב-יפו, לפי המוקדם מביניהם.

עמוד 1

2. ביום 12.2.2016 הוגש נגד המשיב, יליד שנת 1999, כתב אישום המייחס לו בשלושה אישומים שונים, עבירת רצח, ניסיון לרצח, פציעה בנסיבות מחמירות, איומים, חבלה בכוונה מחמירה וקשירת קשר לפשע. בהמשך תוקן כתב האישום פעמיים, ואביו של המשיב הוסף כנאשם נוסף (להלן: האב). העובדות הרלוונטיות הובאו בהרחבה במסגרת החלטות קודמות בעניינו של המשיב (בש"פ 1029/17; בש"פ 6151/16), לכן אמנע מלפרטן בשנית. די בכך שאומר כי המסכת העובדתית בכתב האישום מתארת שורה של אירועים אלימים שהתרחשו על רקע סכסוך בין המשיב לבין קטינים אחרים ואשר הסתיימו במותו של אדם ובפציעתם של אחרים.

הבקשות הקודמות להארכת מעצרו של המשיב

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום המקורי נגד המשיב, הוגשה בקשה למעצרו עד לתום ההליכים נגדו. בהמשך לבקשה ולבקשת בא-כוח המשיב הורה בית המשפט המחוזי (השופט מ' לוי) על עריכת תסקיר מעצר על אודות המשיב. ביום 3.7.2016 הוגש התסקיר ובו צוין כי ממצאי הבדיקה הפסיכולוגית שנערכה למשיב מלמדים על כך שמדובר בנער בעל יכולת שכלית תקינה, שליטה עצמית ושיפוט מוסרי נורמטיבי. לצד זאת, נמצא כי בנסיבות מסוימות עלול המשיב לנטות להתנהגות קיצונית. באשר לחלופת מעצר, נוכח העבירות המיוחסות למשיב, המצביעות על פוטנציאל מאסר ממושך, ורשימת ההמתנה הארוכה למעונות נעולים, לא הומלץ להעבירו לחלופת מעצר במעון נעול. בהמשך לכך, ביום 19.7.2016 הורה בית המשפט המחוזי על מעצר המשיב עד תום ההליכים נגדו.

4. ביום 8.9.2016, בחלוף ששה חודשים ממועד מעצרו של המשיב, האריך בית משפט זה את מעצרו ב-45 ימים נוספים (השופט (כתוארו אז) ח' מלצר). במקביל, הורה בית המשפט לשירות המבחן לשלב את המשיב ברשימת ההמתנה למעון נעול, על מנת שעם מציאת מקום פנוי במעון יוכל לפנות לבית המשפט כדי שתבחן חלופה זו.

5. בהמשך, ביום 25.9.2016 הוארך מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים (השופט מ' מזוז). במסגרת החלטה זו הועלה ספק האם החלופה של מעון נעול תהיה הולמת בנסיבות המקרה, נוכח חומרת המעשים המיוחסים לו. בחודש נובמבר 2016 הגישה המבקשת בקשה שלישית להארכת המעצר וביום 5.12.2016 הורה בית משפט זה (השופט ס' ג'ובראן) על הארכת המעצר ב-45 ימים נוספים נוכח המסוכנות הרבה המיוחסת לו, חרף הקושי הכרוך בהארכת מעצר נוספת קודם שהחלו דיוני ההוכחות בעניינו.

6. ביום 21.12.2016 הורה בית משפט זה (השופט נ' סולברג) על הארכת מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים. עם זאת, שירות המבחן לנוער התבקש לשוב ולבחון את אפשרות שילובו של המשיב במעון נעול, נוכח התמשכות ההליכים. בהמשך להחלטה זו, ביום 4.1.2017 הודיע שירות המבחן לבית המשפט המחוזי כי אין צפי לשילובו של המשיב במעון נעול. בהודעה צוין כי נוכח רשימת ההמתנה הארוכה, גילו של המשיב וההעדפה לשילובם של קטינים בני 14 ומטה עם פוטנציאל שיקומי במעונות, המשיב אינו נכלל ברשימת ההמתנה למעון נעול.

7. משלא הסתיים משפטו של המשיב, הגישה המבקשת בקשה חמישית להארכת מעצרו ב-45 ימים נוספים. ביום 6.2.2017 קיבל בית משפט זה (השופט ד' ברק-ארז) את הבקשה "בלב כבד" והורה על הארכת מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים. בהיעדר אפשרות לחלופה מוסדית של מעון נעול, הורה בית המשפט לשירות המבחן להגיש תסקיר שיבחן את אפשרות העברתו של המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני.

8. ביום 26.2.2017 הוגש התסקיר במסגרתו נבחנה אפשרות מעצרו של המשיב בפיקוח אלקטרוני בבית המשפחה בעיר טייבה בפיקוח אמו ואחותו. שירות המבחן סבר כי בית המשפחה נמצא מתאים לחלופת מעצר, אך קיים קושי להעריך את יכולתן של האם והאחות להציב גבולות למשיב. בעקבות הגשת התסקיר, הגיש בא-כוח המשיב בקשה דחופה לעיון חוזר לבית המשפט המחוזי על החלטת המעצר עד תום ההליכים מיום 19.7.2016, וביום 7.3.2017 נערך דיון בבקשה. לאחר שמיעת הצדדים, דחה בית המשפט המחוזי (השופט א' הימן) את הבקשה, בציינו שחלופת המעצר המוצעת אינה חלופה הדוקה דיה, כפי שנדרשת בעניינו של המשיב.

9. ביום 8.3.2017 הגישה המבקשת בקשה שישית להארכת מעצרו של המשיב ב-45 ימים, וביום 2.4.2017 הורה בית משפט זה (השופט א' שהם) כמבוקש. במסגרת החלטתו ציין בית המשפט כי עוצמת המסוכנות הנשקפת מן המשיב גבוהה ביותר, כי קיים קושי ליתן בו אמון וכי חלופת מעצר אינה ישימה ואין בכוחה לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו. עוד צוין כי נכון למועד החלטתו, ההליכים בתיק העיקרי בעניינו של המשיב מתקדמים בקצב ראוי. ביום 17.5.2017 האריך בית משפט זה (השופט ד' ברק-ארז) את מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים, תוך שנקבע כי יוגש בעניין תסקיר שיבחן בשנית אפשרות של מעצר בפיקוח אלקטרוני.

10. ביום 18.5.2017 הודו המשיב ואביו בביצוע העבירות המיוחסות להם בכתב האישום המתוקן בשלישית במסגרת הסדר טיעון. בעקבות הודאתו, הגישה המבקשת בקשה שמינית בהסכמה להארכת מעצרו לבית המשפט המחוזי. בו ביום, האריך בית המשפט המחוזי את מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים. ארבע בקשות נוספות שהוגשו בהסכמה להארכת מעצרו של המשיב ב-45 ימים נוספים כל פעם התקבלו על ידי בית משפט זה.

השתלשלות ההליכים בתיק העיקרי

11. כאמור, ביום 18.5.2017 הודו המשיב ואביו בביצוע העבירות שיוחסו להם בכתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון. אלא שביום 26.6.2017 הגיש האב בקשה לחזור בו מהודאתו, וביום 18.7.2017 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה, תוך שהוא מצוין כי התנהלותו מונעת מניסיון להשגת יתרון דיוני לו ולמשיב.

12. ביום 31.8.2017 גם המשיב הגיש בקשה לחזור בו מהודאתו. ביום 6.9.2017 התקיים דיון בבקשה זו, ודיון נוסף התקיים ביום 2.10.2017, לאחר החלפת ייצוג. במסגרת הדיונים בבקשה, מסרה המבקשת כי היא אינה מתנגדת לבקשת המשיב, בשל היותו קטין ומכיוון שפרשת התביעה עומדת לפני סיום. לצד זאת, הודיעה המבקשת כי ביטול הסדר הטיעון עם המשיב יביא גם לביטול הסדר הטיעון עם האב.

13. ביום 1.11.2017 ניתנה החלטתו של בית המשפט המחוזי (השופטים ש' דותן, מ' לוי ו-י' לוי), אשר קיבל את בקשת המשיב לחזור בו מהודאתו (ברוב דעות של השופטים ש' דותן ו-י' לוי נגד דעתו החולקת של השופט מ' לוי), וכפועל יוצא מכך ביטל את הכרעת הדין בעניינם של המשיב ואביו. במהלך הדיון ביקש בית המשפט לקבל את עמדת הצדדים לעניין האפשרות שהמותב יפסול עצמו מלהמשיך לדון בתיק. בהמשך לכך, ביום 8.11.2017 התקיים דיון בו הודיע המותב כי החליט לפסול עצמו משמיעת התיק, והתיק הועבר לסגן נשיא בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו לצורך קביעת מותב אחר. על החלטה זו הגישה המבקשת ערעור לבית משפט זה, אשר נדחה ביום 7.12.2017 (ע"פ 8843/17).

14. ביום 15.1.2018, לאחר הגשת הבקשה דנן, התקיים דיון ראשון לפני המותב החדש שנקבע לשמיעת התיק (סגן הנשיא ג' נויטל והשופטים ט' חיימוביץ ו-ג' גונטובניק). במסגרת הדיון שוחרר בא-כוחו של האב מייצוגו בתיק והסנגוריה הציבורית מונתה לייצגו. כמו כן, התיק נקבע לתזכורת ליום 31.1.2018 ובית המשפט ציין כי "בראש ובראשונה נפגוש את מי שייצג את נאשם 2 [האב] מטעם הסנגוריה הציבורית, נשמע על הנכונות שלו לעניין הייצוג, וכמו כן כבר אנו אומרים יהיה עליו לשנס מותניים על מנת שתיק זה יישמע לפי יומנו של בית המשפט, ככל שניתן, בכל ההקדם".

טענות הצדדים בבקשה

15. משחלפו הימים הוגשה הבקשה הנוכחית שלפני להארכת מעצרו של המשיב למשך 45 ימים נוספים. לטענת המבקשת, מסוכנותו של המשיב נלמדת מכתב האישום, המייחס לו רצח על ידי דקירה קטלנית ותקיפה של מספר אנשים אחרים בשלושה אירועים שונים. כל זאת, לאחר שהצטייד מבעוד מועד בכלים ששימוש אותו לדקירת הקורבן והנפגעים הנוספים ולאחר שאיים עליהם במספר הזדמנויות שונות. מסוכנותו של המשיב אף נלמדת מכך שבמהלך ניהול ההליך, הוגש נגדו כתב אישום נוסף בגין שוד וניסיון שוד באירוע שהתרחש ביום 16.6.2015.

16. עוד טוענת המבקשת כי האשמה להתמשכות ההליכים רובצת לפתחם של המשיב ואביו. עד להודאתם במסגרת הסדר טיעון, התקיימו שמונה מועדי הוכחות, במהלכם נשמעה עדותם של 19 עדים. בנוסף, התנהלותם של השניים לאורך המשפט מעידה על ניסיונם למשוך זמן ולעכב את מתן פסק הדין בעניינם.

17. בא-כוחו של המשיב טען מנגד כי בשלב זה, ונוכח החלטת הפסלות של המותב המקורי, השתנתה נקודת האזון, באופן שכעת נוטה הכף לטובת שחרורו של המשיב לחלופת מעצר, ובפרט כאשר טרם נקבעו מועדי הוכחות בתיק. עובדה נוספת המחזקת עמדה זו, לשיטתו, היא שבמועד ההחלטה על מעצרו היה המשיב קטין. לעניין התארכות משך ההליכים, עמד בא-כוחו על כך שהעיכובים נבעו מהתנהלותו של האב, אשר לא היה מיוצג במשך תקופה ארוכה, ולא מהתנהלותו של המשיב. במצב דברים זה, התבקש בית המשפט לבחון פעם נוספת את שחרור המשיב לחלופת מעצר.

דיון והכרעה

18. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה והאזנתי לטיעוני הצדדים, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להארכת מעצרו של המשיב להתקבל, בכפוף לבחינה חוזרת של אפשרות שחרור המשיב לחלופת מעצר או למעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני.

19. כידוע, במסגרת הליך להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, נדרש בית המשפט לערוך איזון בין הפגיעה בזכות הנאשם לחירות, נוכח חזקת החפות העומדת לו, לבין האינטרס הציבורי של שלום הציבור ובטחונו (ראו למשל: בש"פ 8524/17 מדינת ישראל נ' פוגל (3.1.2018)). לצורך בחינת משקלו של האינטרס הנוגע לשמירה על שלום הציבור, יש לשקול, בין היתר, את מידת המסוכנות הנשקפת מהנאשם; חומרת העבירה המיוחסת לו, בשים לב לאופייה ולנסיבות ביצועה; עוצמת החשש מפני שיבוש הליכי משפט מצדו. מן העבר השני, יש לבחון את התמשכות ההליכים וקצב התקדמותו של ההליך המשפטי, כאשר ככל שאלה מתמשכים כך נוטה הכף, ככלל, לכיוון שחרור לחלופת מעצר. עם זאת, יש לבחון כל מקרה לגופו וליתן את הדעת לנסיבות ולגורמים שהביאו להתמשכותו של ההליך

המשפטי (ראו למשל: בש"פ 418/18 מדינת ישראל נ' בריל (22.1.2018)).

20. עוד חשוב להדגיש, כי אין דינו של נאשם אשר ביצע את העבירה כבגיר, כדין נאשם אשר עשה כן כקטין. כאשר מדובר בנאשם שהוא קטין, הארכת המעצר מצריכה בחינה מדוקדקת וקפדנית יותר, שמא ניתן להגשים את תכליות המעצר בדרך של חלופת מעצר הולמת, אשר מחד גיסא תאיין את מסוכנותו של הנאשם, ומאידך גיסא תצמצם את הפגיעה בחירותו (ראו: בש"פ 3675/17 מדינת ישראל נ' פלוני (23.5.2017); בש"פ 2174/17 מדינת ישראל נ' פלוני (2.4.2017)). לצד זאת, עצם היות נאשם קטין, אין בה כשלעצמה, כדי להקנות לו חסינות מפני מעצר או מפני הארכת מעצר, כאשר לא ניתן לאיין את מסוכנותו בחלופת מעצר הולמת (ראו למשל: בש"פ 8619/13 מדינת ישראל נ' פלוני (8.1.2014)).

מן הכלל אל הפרט

21. בענייננו, כאמור, יישום אמות המידה מוביל למסקנה כי יש לקבל את הבקשה, בכפוף לבחינת אפשרות שחרורו של המשיב לחלופת מעצר או מעצר בפיקוח אלקטרוני.

22. מן העבר הראשון, מסוכנותו של המשיב נלמדת מעובדות כתב האישום, במסגרתו מיוחסות לו כאמור עבירות רצח, ניסיון לרצח (שלוש עבירות), פציעה בנסיבות מחמירות, איומים, חבלה בכוונה מחמירה וקשירת קשר לפשע. עבירות אלה מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית. המסוכנות הנשקפת מן המשיב נלמדת אף מהגשת כתב אישום נגדו, לאחר תחילת ההליך הנוכחי, בגין מעשה שוד וניסיון לשוד.

23. מן העבר השני, ככל שמתארכת תקופת המעצר, נעה נקודת האיזון לעבר זכותו של הנאשם לחירות, והדברים נכונים בפרט כאשר מדובר בקטין (ראו: בש"פ 6666/10 מדינת ישראל נ' פלוני (20.9.2010)). לכאורה אפוא, נקודת האיזון בעת הזו נוטה לעבר זכות המשיב לחירות. זאת, בהתחשב בכך שההליכים בעניינו החלו לפני קרוב לשנתיים, ולאור פסילת המותב המקורי התיק יישמע מחדש לפני מותב חדש מתחילתו. בנוסף, מהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 15.1.2018 עולה כי טרם נקבעו דיוני הוכחות בתיק וההליך עוד רחוק מסיום.

24. ברם, קביעותיו של בית המשפט המחוזי בתיק העיקרי מלמדות כי בית המשפט ראה במשיב ואביו האחראים להתמשכות ההליכים בעניינם, ובפרט לא נתן אמון בחזרתם מהודאתם. כך, בהחלטת הפסלות מיום 8.11.2017 צוין כי: "שלושת שופטי ההרכב השתכנעו שהודאת שני הנאשמים הייתה כנה, מרצון טוב וחופשי, וכי בקשתם לחזור בהם מההודאה נועדה אך להשגת יתרון טקטי-תכסיסי ואין בה אבק של טענת חפות כנה" (עמ' 4, שורות 1-2; ההדגשה הוספה). בנסיבות אלה, אין בהתמשכות ההליכים, הנובעת במידה רבה מהתנהלותם של המשיב ואביו, כדי להטות את הכף לכיוון שחרורו של המשיב לחלופת מעצר.

25. על כן, במצב דברים זה הדעת נותנת כי יש מקום לקבל את הבקשה, ללא בחינה נוספת של חלופת מעצר, נוכח אופי העבירות בכתב האישום. אולם, כפי שציין בא-כוחו של המשיב, בית משפט זה הורה בהחלטתו מיום 17.12.2017 (בש"פ 9567/17, השופטת י' וילנר) על קבלת תסקיר בעניינו של האב, לאור התמשכות ההליכים. כפי שנפסק זה מכבר, גם עיקרון השוויון הוא בין השיקולים אותם שומה על בית המשפט לשקול בבואו להכריע בבקשה להארכת מעצר. יפים לעניין זה דבריה של השופטת (כתוארה אז) מ' נאור בבש"פ 76876/03 רפייב נ' מדינת ישראל,

פ"ד לז(6) 753, 768 (2003):

"עקרון השוויון בין נאשמים הוא בוודאי עקרון שיש לתת לו משקל, ואפילו משקל רב, אך המשקל תלוי, כרגיל, בנסיבות העניין. עקרון השוויון חשוב הוא, אך לא תמיד הוא חזות הכול. לא הרי המשקל שיינתן לעקרון השוויון (למשל) בעבירות כלכליות כמשקל שיינתן לו בעבירות של אלימות, בעבירות של סחר בבני-אדם ועוד ... לא ניתן להצביע על נוסחה מדויקת, וכל שניתן לומר הוא שגם עקרון השוויון יעלה על כף המאזניים כעניין המושך לכיוון המסקנה שראוי לשחרר, ושיקולים נוגדים יעמדו על כף המאזניים השנייה: מסוכנות, החשש לשיבוש מהלכי משפט, והחשש להימלטות מן הדין וכל כיוצא באלה."

עריכת איזונים אלה מובילה בעניינו של המשיב למסקנה כי אין להפלותו לעומת אביו. בפרט נוכח העובדה שהמשיב עבר את העבירות כקטין, כאשר המשפט הפלילי נוטה להקל עם קטין יותר מאשר עם בגיר (ראו: בש"פ 10236/16 מדינת ישראל נ' פלוני (24.1.2017)). הדברים מקבלים משנה תוקף שעה שתסקירים קודמים שהוגשו בעניינו של המשיב כללו התרשמות חיובית מאופיו, ותסקיר שבחן חלופת מעצר לא שללה. נוכח האמור לעיל, לצד קבלת הבקשה אני מורה כי שירות המבחן יגיש לבית המשפט המחוזי תסקיר משלים שיתייחס לאפשרות העברת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני, וזאת בתוך 21 ימים.

סוף דבר: הבקשה מתקבלת ומעצרו של המשיב מוארך בזאת ב-45 ימים החל מיום 29.1.2018 או עד למתן פסק דין בתפ"ח 43725-03-16 בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, לפי המוקדם, אלא אם בית המשפט המחוזי יורה אחרת, כאמור בסעיף 25 דלעיל.

ניתנה היום, ט' בשבט התשע"ח (25.1.2018).

ש ו פ ט